

trenutkih skozi glavo, kot nekakšna nevihta in zato je najbrž tak naslov tudi zgodbe.

Maja je Gorazdova starejša sestra, ki je študentka prava. V celotni zgodbi je njena vloga ta, da Gorazda vzpodbudi, da »ujame nekaj življenja«, in da mu vlije upanje, ki ga sam nima.

V tem odlomku pa se je Maja naveličala Gorazdovega čakanja, da povabi Aniko ven.

In zato je Maja sama povabila Aniko ven – v Gorazdovem imenu.

Na začetku je bil Gorazd jezen nanjo, a hkrati tudi prestrašen, kaj bo Anika odgovorila. Na koncu pa ji je bil zelo hvaležen in se ji je tudi zahvalil, saj je na nek način umirila nevihto v njem.

Po mojem mnenju je doživljanje sprememb v življenju najbolj prepričljivo predstavljeno v pesmi Miroslava Košute Prvi korak. Gre za ljubezensko tematiko, pesem je lirična. Ima eno kitico in devet verzov. Govori pa o korakih, ki te spremljajo oz. ki jih dobiš ob ljubezni. Kot pravi pesem, je prvi korak svinčeno težak, kar naj bi pomenilo, da je vedno težko začeti enostaven pogovor z osebo, ki ti je všeč.

Obema je težko tudi, če ti je všeč oseba, s katero si prijatelj že kar nekaj časa, pa ne veš, če ta oseba čuti enako do tebe.

Drugi korak razburi, bližaš se hudi uri – to bi po mojem mnenju pomenilo, da ti je ta oseba vedno bolj všeč, srce ti bije, ne veš točno, kaj se dogaja okoli tebe, in počasi pride čas, da to osebo povabiš ven.

Naslednji koraki pa si sledijo sami od sebe. Nekaterim vse dobro, kot npr.: postaneš par, pride do prvega poljuba itd.,

nekaterim pa res slabo: oseba te lahko zavrne, vse skupaj postane boleče, misliš, da je konec sveta, da takih občutkov ne boš več doživel. Sicer pa je v pesmi predstavljeno s srečnim koncem.

Tudi druga pesem z naslovom Slutnja prepričljivo predstavlja spremembo v življenju. Pesem je ravno tako ljubezenska in je lirična. Ima dve kitici in skupaj deset verzov, osem v prvi in dva v drugi kitici.

Ta pesem ravno tako govori o korakih v ljubezni, samo z drugimi besedami, ki to bolj opišejo, ni pa tako prepričljivo kot tista druga – najbrž zato, ker je to v pisavi predstavljeno bolj na hitro, da traja dalj časa, ampak se odvija hitreje in je to večja sprememba kot pa, če je to ravno obratno – in predstavljeno v drugi pesmi.

Uvodna misel ima naslov: »Največ tvega, kdor nič ne tvega.«

To bi ponazorila s svojo lastno izkušnjo, da nič ne moreš doseči na silo. Npr.: bil mi je všeč fant in vem, da sem bila tudi jaz njemu. Začela sva se več pogovarjati, ampak čez čas se je z menoj vedno manj pogovarjal, pa sem mu velikokrat po nepotrebnem pisala in mu s tem težila. Na tak način sem mu bila vedno manj všeč in vedela sem, da sem tvegala, ko sem mu to delala, a sem tudi že vnaprej vedela, da ne bo nič med nama.

Čez nekaj časa pa sem se – prav po naključju – začela pogovarjati z enim drugim fantom in postal mi je všeč. Mesec in pol sploh nisem vedela, ali sem mu všeč in zato me je skrbelo. In me je skrbelo, da bi ga mogoče zaradi tega izgubila, pa čeprav nisem vedela, ali sploh tvegam ali ne. Ampak na koncu se je vse lepo izšlo in še vedno sva skupaj.

Martin Steblovník | I. gimnazija v Celju, gimnazijski program, 3. in 4. letnik

Mentorica | **Irena Robič Selič**

Nič ni tako slabo, da ne bi vsebovalo
nečesa koristnega.
(latinski pregovor)

Morala je verjetno od vseh filozofskih disciplin tista, ki je najbolj subjektivna in odprta interpretaciji posameznika. Prav vprašanje dobrega je tisto, ki

nemalokrat žene človeško delovanje. To vprašanje in različne poglede nanj raziskujeta sodobni slovenski pesnik Janez Menart v pesmi *Pridiga o bojni slavi in pet božjih zapovedi*

iz epske zbirke *Srednjeveške pridige in balade* ter italijanski postmodernist Umberto Eco v svojem romanu *Ime rože*.

Ključno vprašanje, ki se pojavi v vsakem od teh del, je vprašanje nasilja in njegove upravičenosti.

Subjekt v *Pridigi* o bojni slavi in peti božji zapovedi ima jasno ustvarjeno stališče, ki je nepremostljivo in nespremenljivo. Nasilje strogo zavrača, ne glede na cilj, ki ga to želi doseči, tega pa mu ne narekuje bojzljivost – pomanjkanje »levjega srca«, temveč njegova vera.

Kot frančiškan se je namreč sveto zavezal slediti krščanskim načelom in vrednotam, v samem vrhu pa je deset božjih zapovedi. Peta strogo prepoveduje ubijanje, v klanju tako za meniha ni ničesar častnega. Izpove celo prepričanje, da s kršitvijo tega svetega načela krščanstva divjaki ubijajo boga, ki je ljudi seveda ustvaril po svoji podobi.

Nasprotno misli Jorge iz Burgosa, glavni antagonist romana *Ime rože*, ostareli, slepi menih, ki si je v svojem dolgoletnem bivanju v opatiji v rokah, čeprav iz ozadja, nakopičil absolutno oblast. Njegova prepričanja so tako globoko zasidrana, da jih spozna za absolutno resnico. Eno od teh, da je smeh nespodoben in humor nedopusten za krščansko vero, ga privede do serije umorov menihov, ki so se preveč približali Aristotelovemu delu o koristi smeha in komedije. Njihove smrti Jorgeja ne preganjajo niti trohico, ima jih za nujne, da bi ljubljeno vero lahko ubranil pred prostaštvom, ki ga zanj predstavlja smeh. Ironično – za obrambo Cerkve prekrši ravno božjo zapoved o ubijanju.

Tu se Jorge in frančiškan najbolj razlikujeta, a to je mogoče pričakovati. V pogovoru z Viljemom španski menih odkrito izrazi prezir do tega svetnika, čigar načelom sledi frater iz Baskervilla.

Jorge varovanje skrivnosti o smehu rade volje plača z življenjem, poje zastrupljene strani knjige, na koncu pa njegov »upor« privede do požara v knjižnici, v katerem v plamenih izgine neprecenljiva dediščina človeštva. Težko najdem dejavnike, ki bi slepečo dejanje opravičevali.

Slepo prepričanje v absolutno nezmotljivost lastnih načel ga vodi v ubijanje in uničenje stoletja starih knjig le zato, da se drugačno stališče ne bi moglo razširiti. Jorgeja zlahka označim za poosebitev nazadnjaškega krščanstva, ki je dolga stoletja zaviralo napredek evropske celine – v strahu pred izgubo moči. V delu je predstavljen kot zloben lik, čigar dejanja vodijo zgolj v uničenje in ne vsebujejo ničesar koristnega. Umberto Eco velja za postmodernističnega avtorja. Za pisce te literarne smeri je veljalo prepričanje, da je tisočletje stara svetovna literatura do druge polovice dvajsetega stoletja izčrpala vse možne teme in motive, zato avtorjem ni preostalo

nič drugega, kot da že obstoječe motive citirajo, parafrazirajo in povezujejo v svojih delih.

Že v liku Jorgeja iz Burgosa Eco »omeni« Joseja Luisa Borgesa, enega od utemeljiteljev postmodernizma. Najbolj pa postmodernizem Imena rože odseva v glavnih likih: protagonistu Viljemu iz Baskervilla in prvoosebemu pripovedovalcu Adsonu iz Melka.

Da je Eco ta lika ustvaril s »citiranjem« vsebine – po njegovem mnenju – že zapolnjene babilonske knjižnice, opazimo v njuni podobnosti z Doylovim Sherlockom Holmesom in njegovim družabnikom Watsonom. Eco se zaveda, da bo bralec to podobnost opazil in je ne poskuša prikriti.

Vidna je že v imenih, saj je ravno Baskerville dogajalni prostor ene najznamenitejših »prigod« tega para, poleg tega pa Adson zveni zelo podobno kot Watson.

Prav tako Viljem uporabi značilno Holmesovo frazo »Moj dragi Watson,« le da za svojega učenca. Postmodernizem, ki priznava vse teme iz preteklosti kot enakovredne, se zrcali tudi v Viljemovih prepričanjih. Čeprav je veren, zavrača togo cerkveno doktrino o eni sami resnici, temveč Adsona pouči o njeni nedorečenosti in nedokončnosti. O njegovem priznavanju obstoja več »resnic« govori tudi neodobravanje zaprtja in nedostopnosti knjižnice za menihe in ogorčenost ter prezir, ki ju čuti zaradi Jorgeja, ki resnico prikriva.

Vpliv oblasti na dojemanje resnice omeni tudi Menart v odlomku iz pesmi *Anno domini*. Kot velja v Ecovi opatiji, velja tudi v Menartovi: s prepisovanjem knjig se znanje nedvomno prenaša na prihodnje rodove, a skriptorji predstavljajo tudi filter, ki odloča o dopustnosti prenosa nekaterih znanj. Oba avtorja tu prideta do enakega spoznanja: zgodovinska resnica je vedno vprašljiva, saj nikoli niso predstavljene vse njene plati.

Stara modrost pravi, da zgodovino pišejo zmagovalci, a to se ne nanaša le na zmagovalce vojn, temveč tudi na zmagovalce družbenega sloja, torej tiste, ki so močni in na oblasti.

To je v srednjem veku seveda Cerkev, ki odloča o sprejemljivosti vsakega prepisanega besedila.

Zato so se ohranila le besedila, ki jih je vera imela za koristne, drugačna, ki pa so o njenih dogmah dvomila, pa so se izgubila; tudi Aristotelova razprava o smehu.

Mislim, da je razumevanje resnic, kakršne predstavi Eco, koristno.

Vodi nas do tega, da ne verjamemo slepo temu, kar se je ohranilo, ampak mislimo tudi na to, kar se ni; na zgodbe poražencev, ubogih kmetov in drugih, ki jih je človeštvo pustilo na stranskem tiru.

Prav tako menim, da Ime rože zlahka aktualiziramo. Čeprav je dogajalni čas srednji vek in se zgodba odvija v že davno uničeni opatiji, prav tako pa se v romanu pojavijo še sodobnemu človeku dokaj nepoznani elementi metafizike in heretizije ali krivoverstva, je vse le globlje, brezčasno sporočilo, ki je veljalo tako v času nastanka romana l. 1980 kot tudi danes.

Črno-bela polarizacija likov, kjer je Viljem prikazan kot neoporečen protagonist, Jorge pa poosebitev zla, pri aktualizaciji zgolj pomaga.

Eco nas opozarja na močne sile, ki so si vedno želele in si bodo vedno želele imeti monopol nad našim razumevanjem sveta.

V človeški zavesti so te sile vedno pretežno del preteklosti, srednjega veka in morda nekaterih ekstremnih avtoritarnih režimov v zakotnih delih sveta, na žalost pa so še tako prisotne v sodobni družbi. Vlogo cerkvene cenzure so prevzeli

algoritmi, ki nam »servirajo« informacije po našem subjektivnem okusu, pa čeprav morda neresnične.

V ozadju tega je boga zamenjal kapital, gonilna sila tega sistema pa niso več moralne vrednote krščanstva (če so kdaj sploh bile), ampak želja po dobičku.

Tako smo se znova znašli v sistemu, kjer resnično avtonomnega mišljenja skoraj ni več.

V šoli je srednji vek predstavljen temučno, kruto, strašljivo in nepravilno obdobje, ki pa smo ga, zahvaljujoč napredku, že davno pustili za seboj in tako uživamo v resnični in brez-pogojni svobodi mišljenja.

A ČLOVEŠKA NARAVA IN ŽELJA PO NADVLADI SE NE SPREMINJATA.

Kot temna senca, ki se je ne moremo otresti, nam sledita in v podzavesti postavljata vprašanje, ali se je v resnici sploh kaj spremenilo.

Ambrož Anton Ahačevčič | *Srednja šola tehniških strok Šiška, Ljubljana, srednji strokovni program, 3. in 4. letnik, PTI*

Mentorica | **Adelina Kofol Filak**

Nič ni tako slabo, da ne bi vsebovalo nečesa koristnega.

V priloženi pridigi nam pesniški subjekt, v stilu pridig, da nek teološki nauk, o katerem je vredno razmisliti. Sprva namiguje na strah pred smrtjo in podobnim, saj je to za marsikoga dovolj, a v poznem srednjem veku, je največja ambicija mož slava, in to taka, ki se jo pridobi s prelito krvjo. Razburljivo je, da je ta želja po slavi in uspehu strupena, saj z namenom služenja gospodu kršijo njegovo zapoved. Kriv pa ni le kmet, vitez, kralj, temveč tudi cerkev sama. Vero so skrivili v iskanje slave in denarja, celo papeži so sami vodili vojske in pobijali. Vse, kar je sveto, so ukradli, nato pa še z vero in pravili upravičevali. Najpomembnejša zapoved, vsaj za to pridigo, je peta, ki se glasi: »Ne ubijaj!« Subjekt, ki je frančiškan, pa nima težav le z ubijanjem za slavo, čast in podle namene, moti ga vse ubijanje, a žal ve, da se ubijanje in vojna nikoli ne končata. Vedno vsake ... in pusti iskro, ki bo znova zanetila plamen.

Gospodovo zapoved tako kršijo vsi, tudi revni kmet, ki se brani, prav tako ponosni vitez, ki se z umorjenimi ljudmi vedno hvali. Etično stališče frančiškana je primerno za njegov poklic in bi bilo najbolje za vsakega človeka, a žal se meni to ne zdi mogoče. Dober primer pokvarjenosti je Jorge, starejši jecljav menih, ki pa je nauke boga izkrivil za osebne motive; kompromis pa je, da se Jorge ne počuti grešnega, četudi krši eno najpomembnejših zapovedi. Jorge je prepričan v svoj motiv in do neke mere ima celo prav. Motiv široko gledano ni bil pokvarjen ali slab, vendar je v svojem boju proti temu, čemur je on pravil zlo, sam postal večje, hujše zlo. Tudi na koncu, ko je njegovo početje razkrito, Jorge s svojim poslednjim dejanjem, požigom, pokaže, da še vedno želi to doseči in da bi bog to želel. Ni iskal slave, a je prav tako moril, četudi zaradi čistejšje vere in duše, ki jo je sedaj še veliko bolj umazal. Kot pa sem omenil, Jorge ni le